

N:o 107.

Toinen Saarna Kolmantenakolmatta Sunnuntaina Kolminaisuuden Päivästä.

Evank. Matt. 18: 23–35.

Tämä evankeliumi on itsessään helppo ja kyllin selvä sekä etupäässä huomattava Kristuksen siinä antaman opetuksen vuoksi. Ensiksi se kuitenkin osoittaa, kuinka varsin pahoja, katkeria ja myrkyllisiä käärmeitä ne ovat, jotka Kristusta ja hänen sanaansa vainoovat, ja kuinka kavalasti ja häjysti fariseukset käyvät hänen kimppuunsa solmetaksensa häntä hänen omilla sanoillansa. Nämä roistot ja konnat olisivat mielellään hänen lopettaneet, sillä he olivat jo hänestä ylön määrin kyllänsä saaneet, eivät enään saattaneet nähdä eikä kuulla häntä, olisivat tahtoneet tuossa paikassa hänen surmata, mutta eivät voineet löytää hänen opissaan eikä elämässään mitään, josta heidän olisi sopinut häntä moittia, niin halusta kuin sen olisivat murha-aikeissaan tehneetkin. Sen vuoksi he monilla kavaluuden vehkeillä haeskelivat syytä kantaaksensa hänen päällensä, eivätkä voineet siitä lakata eikä ennen lepoa saada, ennenkuin Jumala salli heidän pahuutensa menestyä, niin että ristiinnaulitsivat hänen Poikansa. Sellaisille käy ja pitääkin käymän niin, että heidän yrityksensä onnistuvat. Jumala antoi heille kyllin aikaa ja tilaisuutta parannukseen oman Poikansa kautta, jonka hän sen vuoksi lähettikin, mutta koska he eivät sitä tahtoneet hyväksensä käyttä, antoi hän heidän niin pitkälle mennä, että ristiinnaulitsivat ja murhasivat hänen ainoan Poikansa, että he syntimitansa siten reunoja myöten täyttäisivät ja siten aivan armotta hävitetyiksi tulisivat. Sa-

moin nytkin vielä evankeliumin vihamiehet ja kristittyjen murhaajat tekevät ja samoin heillekin on käyvä. Amen.

Katsos nyt, kuinka he yhtyvät asiaan ja kuinka se heiltä luonnistuu. Nuo kaikkein oppineimmat ja viisaimmat tulevat kokoon ja puhuvat yhteen tuumaansa keksiäkseen jonkun erinomaisen ovelan keinon kuolettaaksensa häntä. Viisas neuvottelu on seuraava: Kun kauvan on sinne tänne tuumittu, hyväksytään kaksi paulaa, joihin hän saatanee kiedotuksi ja siten kanteen alaiseksi. Ensiksi koetetaan häntä saada kapinoitsijaksi keisaria vastaan: jos hän tässä joutuu kiikkiin, niin on hän käsissämme ja syystä kuolemaan vikapää sellaisena, joka on havaittu keisarin-varkaaksi ja ryöstäjäksi ja vianalaiseksi keisarillista majesteettia ja kruunua kohtaan, joka kaikissa oikeuksissa on kuoleman rikos. Ellei tämä onnistu, on meillä vielä toinen, jolla saamme hänet Jumalan varkaaksi, ja se on edellistä vielä pahempi, sillä ken Jumalalta kunnian riistää, hän viettelee kansaa Jumalan nimen varjolla. Jos hän nimittäin sanoo että keisarille tulee veroa maksaa ja häntä Herrana pitää, niin olisi se Jumalan pilkkaamista, joka yksin tahtoo olla tämän kansan Herra ja on vapauttanut meidät ennen muita kansoja tottelemasta mitään vieraita kuninkaita. Näin hän sittenkin saadaan kuoleman syyhyn. Hän lankee siis ansaan, minne kääntyneekään, ja joutuu käsiimme. Jos hän hyväksyy keisarin esivallan, kieltää hän sen Jumalalta, ja jos hän päinvastoin

myöntää sen Jumalalle, kieltää hän sen keisarilta.

Tuommainen on nyt voiden korkeaoppisten ja pyhien viisas juoni, jolla he päättivät saattaa Kristuksen lailliseen syyhyn joko Jumalan tai keisarin vihollisena. Eivät he tietysti paljon Jumalasta eikä keisarista lukua pitäneet, sillä he itsekä olisivat keisarista halusta vapautuneet ja nostivat aina tilaisuuden satuessaan kapinoita, jossa kuitenkin verisen kurituksen saivat, niin että heitä teloitettiin ei kymmenin ja kaksinkymmenin vaan sadoin ja tuhansin. Senpä vuoksi heidät vihdoinkin, kun eivät voineet tapojaan parantaa, kokonaan hävitettiin ja hajoitettiin. Samoin he Jumalankin edessä olivat varkaita ja konnia, sillä he värensivät hänen sanansa ja vainosivat oikeata oppia. Näihin kahteen suureen syntyihin he olivat vajonneet ja niiden palkaksi itse ansainneet kahdenkertaisen kuoleman sekä Jumalalta että keisarilta. Lisäksi olivat he vielä sellaisia roistoja, että tahtoivat viatonta miestä tuollaiseen rikokseen langettaa ja kuolemaan tuomitukseksi sekä säilyttää itselleen sellaisen varjon, kuin olisivat he Jumalan edessä hurskaimpia pyhiä ja keisarin uskollisimpia alamaisia.

Mutta semmoinen oli tämän kansan tapo jo vanhastaan. Näin olivat he tehneet profeetoilleen ja monille hurskaille miehilleen ja sitä peliä ne pitivät apostolienkin kanssa, niin että ei ihme ole, vaikka meillekin näin käy. Mitä on apostoleilla tai meillä erityisesti vallittamista, koska he eivät ole edes omaa Herransa ja Jumalaansa säästäneet. Ei maailma kuitenkaan tapaansa paranna, sillä sitä yllyttää perkele Jumalalta rosvoamaan ja häntä vastaan kapinoimaan, ja kuitenkin se aina syyttää kristittyjä siitä.

Katsotaanpas edelleen, kuinka he ansojansa virittävät ettei hän vaan heidän käsis-

tään luiskahtaisi. He eivät kohta ahdistu häntä kysymyksellään, vaan pitävät ensin valmistuspuheen häntä mielistelläkseen. He teeskentelevät oikeata ja hyvää tarkoittavansa ja ikäänkuin täydessä totuudessa häntä kiittäisivät ja ylistäisivät koreilla sanoillaan. He nimittäin pitävät häntä ihmisenä ja sellaisena saarnamiehenä kuin itsekä olivat, joka mielellänsä kuulisi itseänsä näin kutkuttavan ja kiitettävän: sinäpä vasta olet oikea opettaja ja suora mies, sinun puheesi ja tekosi ovat oikeita j. n. e. Sillä sellainen ylistys olisi kaiketi kyllä houkuttanut jonkun nuoren narrin suun täydeltä saarnaamaan ainoastaan sitä, mitä halusta kuunnellaan. Näinhän melkeen kaikki väärät saarnaajat tekevät, jotka saarnaavat ainoastaan ihmisten kiitosta saadakseen ja kunniaa kootakseen, mistä vaan saavat. He eivät kauvemmin saarnaa, kuin kunniaa heille osoitetaan; sen lakatessa lakkaa heidän saarnaamisensaakin. Tuollaisia lurjuksia nuokin olivat, sillä Kristus sanoo heistä, että he mielellään kutsuttivat itseään rabbeiksi, Matt. 23: 7. Sen vuoksi luulivat häntäkin voitavan näin kutkuttaa ja tällaisella petollisella ylistyksellä hurmata, että hän lankeisi heidän kahteen koukkuunsa ja murhatikariinsa, ennen kuin huomaisikaan.

Mutta kuuluu: Älä satu Jumalaan! Ihminen kyllä saattaa pettää toisensa, mutta hänen kanssaan ei ole leikkimistä, sillä hän tietää konnankin vallan hyvin ja voi ihmisten kavalimmankin viisauden paljastaa, kuten Raamattu sanoo, ja saada heidät kiinni omilla juonilansa. Näin tekee hän tässäkin, sillä näiden konnien täytyy sanoa suora totuus, vaikka toisin sydämessään ajattelivat, ja joutua juonineen häpeään. Kyllähän se totta on, että hän oikein opettaa Jumalan tien ketään pelkäämättä, mutta heistä ei yksikään lausu sitä sydämestään. Varsin merkillistä onkin, että suu voi totuutta puhua siinäkin tapauksessa, että puhuja itsesään pitää sitä valheena. Kristukseen

nähdessä on kyllä totta, mutta heihin itseensä katsoen sulaa valhetta, sillä he arvostelevat häntä itsensä mukaan ja pitävät häntä kapinan nostajana, joka kieltää keisarilta veron ja houkuttelee rahvaan puolelleen, mutta pelkää kuitenkin keisaria, niin ettei uskalla sitä julkiesti sanoa. Tämä ajatus heillä on sydämessä, vaikka he asian siinä muodossa esittävät, kuin tunnustaisivat hänen totuutta opettavan, jommoimen kiitos Jumalalle hyvin sopiikin.

Näin teki Kaifaskin, ylimmäinen pappi, kun hän sanoi Joh. 11: 48-50, että **on parempi, että yksi ihminen kuolee kansan tähden, kuin että kaikki kansa hukkuu. Sillä jos me sallimme hänen niin olla**, (sanoivat he), **niin roomalaiset tulevat ja ottavat pois sekä meidän maamme että kansamme.** Tässä puhuivat he totta itseään vastaan ja valehtelivat kuitenkin sydämessään, sillä he eivät luulleet roomalaisten tulevan, vaan ajattelivat ainoastaan Kristuksen surmaamista, jonka tapahduttua luulivat kyllä kaikesta pahasta pääsevänsä. Ja heille tapahtuikin, kuten olivat itsestään ennustaneet, että Kristuksen täytyi kuolla kansansa edestä, mutta heidät ja heidän maansa ja kansansa hävittivät roomalaiset.

Näin käy niiden, jotka koettavat Jumalata pettää ja pilkata; he pettyvät ja joutuvat itse pilkaksi. Petollisesti etsivät he tässä totuuden opettajaa ja löytävätkin sen hänessä, vaikkeivät luulleet, sillä hän iskee heitä totuudella ja lyö suuta vasten, niin että taaksepäin horjuvat. He tahtovat häneltä tiedustella ja kysyä jotain, josta hänen muka ei pitänyt selviämän; ei lakia eikä sielujen autuutta, vaan tarpeetonta ja vaarallista kysymystä. Koko Mooseksen ja mitä Jumalan sanaan ja totuuden tiehen kuuluu he jättävät syrjään ja ryhtyvät häntä eksyttämään kysymyksellä, pitikö keisarille veroa maksettaman. Siitä ei Mooses ollut mi-

tään opettanut eikä sen asian kanssa Kristuksellakaan ollut mitään tekemistä.

He ajattelivat varmasti saavansa hänet tässä ikäänkuin kahden keihään väliin: Jos hän myöntää veronmaksun, niin on hän saaliinamme Jumalan varkaana eli väärauskoisena ja uskosta luopuneena juutalaisena, joka opettaa Moosesta ja profeettoja vastaan. Jos hän taas kieltää, niin on meillä tässä Heroodeksen palvelijat, joiden käsiin jouduttua hän on surman oma; ja kuolla hänen täytyy rahvaankin käsiin jouduttuaan. Jommankumman käsiin hänen täytyy joutua, sillä tässä ei ole muuta keinoa kuin joko kieltää tai myöntää, eikä ole muunlaista väkeä kuin pakanoita ja juutalaisia. Eikö tässä ole kyllä viekkaat juonet liikkeellä? Kuka siitä pälkäästä olisi selviytynyt, kun molemmiin puolin keihäillä hätyytettiin? Jos nimittäin heitä itseään olisi tuollaisella kysymyksellä ahdistettu, eivät he olisi osanneet siitä selvittää.

Mutta tässä on toinen viisaus, josta he eivät tiedä eivätkä aavista, nimittäin Jumalan viisaus. Hän vääntää keihään ja tikarin pois heidän kädestään, kääntää ne heitä vastaan ja pistää heitä molemmilla. Ei anna heille kieltävää eikä myöntävää vastausta, vaan pakottaa heidät itsensä vastaamaan ja itseään soimaamaan. Tässä on oikea mestari, joksi he häntä puhuttelevat, joka näyttää osaavan vastata heidän kysymykseensä heidän omilla sanoillaan, niin että heidän itsensä täytyy keihääseen langeta ja joutua siihen paulaan, jonka olivat hänelle virittäneet.

Lisäksi menettelee hän aivan lapsellisesti ja pilkallisesti, kun käskee näyttämään itselleen verorahan ja kysyy, kenenkä kuva ja päällekirjoitus siinä oli, aivan kuin hän ei sitä tuntisi eikä osaisi lukea. Siitä he paikalla ajattelevat: Kas niin, siinäpä hän meillä on; hän pelkää ja tahtoo keisaria imarrella, ei uskalla puhua häntä vastaan j. n. e. Mutta hän ottaa

sanan heidän suustaan, niin että heidän täytyy joutua kiinni omassa tunnustuksessaan, sillä he eivät voi muuta sanoa, kuin että ne ovat keisarin. Sen sanan perusteella tekee hän päätöksensä heitä itseään vastaan näin: Jos keran raha ja kuva ovat keisarin ja päällekirjotuskin on hänen, niin kiitoksia vastauksestanne ja myönnytyksestänne. Mitä tarvitsee teidän sitä minulta kysyä? Tämä se vasta oikein on kaivaa kuoppaa toiselle ja langeta itse siihen, virittää toiselle verkkoa ja takertua itse siihen.

Tämä kepponen on hänellä jokaisen varalle, joka tahtoo häntä mestaroida eli sanoissa solmita; viisastelijan täytyy kiertoutua satimeensa ja omiin sanoihinsa. Samoin luumme Luukk. 19: 21, 22 palvelijasta, joka hänelle annetun leiviskän oli hikiliinaan käärittynä maahan kaivanut ja sanoi: **Minä tiesin sinun kovaksi mieheksi, joka niität, kuhunkas et kylvänyt, ja kokoot siitä, johonka et tallelle pannut.** Hänelle Herra sanoi: **Sinun suustas minä sinun tuomitsen, sinä paha palvelija j. n. e.** Se on: tapahtukoon sinulle sanaisi jälkeen. Koska pidät minua kovana miehenä, joka otan sen, mitä en ole tallelle pannut, niin tapahtukoon sinulle se oikeus, että leiviskäsi otetaan sinulta pois, sillä sinä itse langetat sellaisen tuomion itsellesi ja saat aikaan, että minun täytyy olla kova ja ankara.

Tätä sanon sen vuoksi, että kavahdettaiisiin laskemasta leikkiä niissä, jotka Jumalan ovat, sillä, kuten sanottu, ihmisiä saatetaan kyllä pettää, mutta jos Jumalata kohtaan kavaluutta käytät, niin totisesti viritän satimen itsellesi.

Minä olen nimittäin usein sanonut, että Jumala kohtelee ihmistä juuri ihmisen oman mielialan mukaan; minkälaiseksi hänet ajattele ja uskot, sellaiseksi hänet saat havaita. Äsken mainitulla palvelijalla ei ollut mikään kova eikä ankara Herra, sillä hän käyttäytyy toi-

sia palvelijoita kohtaan ystävällisesti ja hyväsydämisesti; mutta koska hän itse itselleen hänet siksi kuvailee ja lausuu oman tuomionsa, niin täytyy hänen saada se kokeakin. Näin on myöskin uskomme ja epäuskomme laita; ken Herran kuvailee sydämessään armolliseksi tai vihaiseksi, leppeäksi tai ankaraksi, semmoiseksi hän saa hänet tuntea. Hän siis ei ole petettävissä. Jos ajattelet hänen vihaavan sinua eikä huolivan sinusta, niin tapahtuu sinulle siten. Mutta jos voisit sanoa: Minä tiedän, että hän tahtoo olla armollinen isäni ja antaa synnit anteeksi, niin on hän sinulle sellainen. Mutta tässä ei kelpaa imartelu eikä teeskentely, että suulla sanotaan häntä hyväksi ja armolliseksi ja sydämässä toista ajatellaan.

Kun siis nämäkin puhuttelevat häntä mestariksi ja totuuden opettajaksi, vaikka eivät sitä usko, vaan petollisesti sitä sanovat ja tahtovat häntä sanoissa solmita ja pettää, niin kääntää hän asian siksi, että he itse tulevat petetyiksi ja joutuvat kiinni, ja että havaitsevat hänet sellaiseksi, joksi hänet suullaan tunnustivat, vaan jota eivät odottaneetkaan. Samoin ikään jos pidät häntä armottomana ja vihaisena, vaikka siinä valehtelisitkin ja hänelle vääryyttä tekisit, niin saat hänet tuntea sellaiseksi, miksi olet hänet kuvaillut ja arvellut. Sillä hänen sanansa pitää paikkansa: **Sinun suustas minä sinun tuomitsen;** samoin: **Sanoistas sinä hurskaaksi tehdään ja sanoistas sinä tuomitaan,** Matt. 12: 37. Ja näin tapahtuu sinulle kohtuus ja oikeus; miksi et katso häntä oikein silmiin etkä pidä häntä semmoisena, jommainen hän on, ja miksi et usko häntä sellaiseksi, joksi hän on uskottava ja joksi hän sanassaan itsensä esittää? Nimittäin opettajaksi ja kaikkein niitten vapahtajaksi, joita heidän syntinsä painaa ja jotka mielellään tahtoisivat hurskaita olla. Ellei sellainen kuva ole sinun mieleesi ja jos toisen teet sen sijaan itsellesi, niin pidä hyvänäsi.

Sen vuoksi käykin näille oikein. Kun he tunnustavat hänen suullansa ihmisten kuullen mestariksi, vaikka kavaluus heillä on sydämessä, niin täytyy heidän hänessä mestari löytää, joka paljastaa heidän konnuutensa, kuten teksti sanoo: **Hän ymmärsi heidän pahuutensa.** Tämä vasta on oikea tohtori, sillä niitä lääkäreitä voidaan kehua, jotka tarkoin ja varmaan tuntevat taudin laadun, sillä sellaisethan paraiten voivat sairasta auttaa. Jos nimittäin umpimähkään asiaan ryhtyvät niin menestyminen on sattuman varassa. Heidän kysymyksestään hän siis heti kuulee ja ymmärtää heitä vilkastelijoiksi, mutta koska sanovat häntä mestariksi ja oikeaksi opettajaksi, jolta muka tahtoisivat totuuden kuulla, vaikka valehtelivat, täytyi heidän saada havaita hänet sellaiseksi, miksi häntä sanoivat ja kuulla häneltä tuo karvas vastaus: Jos kerran olen mestari ja totuuden opettaja, niin tahdon myöskin teille totuuden sanoa, keitä te olette ja mitä te etsitte. Minä siis mestarina opetan, että olette ulkokullattuja; se on suoralla suomen kielellä: te olette kahdenkertaisia konnia ja roistoja, ensiksi sentähden, ettette ole hurskaita; toiseksi että peittelette ja kaunistelette konnutanne hurskaudella ja tahdotte näin väärällä loistolla ihmisiä pettää.

Semmoisia kahdenkertaisia konnia te olette. Te ette etsi Jumalan teitä ettekä totuutta, vaikka niin teeskentelette, te tahdotte väärällä kiitoksella pettää minua teitä hurskaina pitämään. Mutta koska ette tahdo sitä totuutta kuulla, jolla autuaaksi tulisitte, niin kuulkaa sitten se totuus, jolla teidän konnuutenne paljastetaan ja tuomitaan. Sillä olenhan minä totuuden mestari, vaan muutamille elämäksi ja muutamille kuolemaksi ja kadotukseksi aina sen mukaan minkälainen kunkin usko ja sydän on. Sen vuoksi sanon teille suoran totuuden, minkälaisia te sydäimestä olette, nimitäin ulkokullattuita ja riivatuita roistoja, joita

ei käy auttaminen eikä neuvominen, vaan ovat perkeleen omia. Mutta niille taas, jotka ovat hurskaita ja tahtovat mielellään hurskaiksi tulla, saarnaa hän näin: **Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskaute- tut** j. n. e. Matt. 11: 28.

katsos, näin tapaavat he oikean totuuden mestarin, ei autuudekseen, jota he eivät etsineetkään, vaan kadotukseen, koska olivat totuuden vihollisia. Sellainen saarna ei ole ensinkään heidän mieleensä, mutta heidän täytyy kuitenkin kuulla hänen sitä heille sanovan ja että hän lisäksi vielä pakottaa heitä omalla suullaan vastaamaan ja tunnustamaan itsiänsä vastaan, kuten sanottu on.

Kun hän näin oli heidän pahuutensa osoittanut ja tukkinut heiltä suun, ahdistaa heitä heidän omalla vastauksellaan, täydentää hän tuomionsa sanoen: **Antakaat keisarille kuin keisarin ovat, ja Jumalalle kuin Jumalan ovat.** Kun lapsi kastetaan, niin hänen nimensä saadaan tietää. Se merkitsee suomeksi: Te tahdotte keisarilta ottaa, mikä hänen on, ja olette jo kauvan sitten Jumalalta ottaneet, mikä Jumalan on, siis olette te ensiksikin kapinoitsijoita keisaria vastaan, kun häneltä sen otatte ja kiellätte, joka hänelle kuuluu. Kysytte, pitääkö teidän hänelle antaa se, jonka tunnustatte ja sanotte keisarin omaa olevan, ettekä kuitenkaan ajattelekaan sitä hänelle antaa. Onhan se selvää julki kapinata, kun ei keisarille tahdota antaa, mitä hänelle tulee, vaan vielä häneltä se riistääkin.

Tämä totuus täytyy heidän kuulla totuuden mestarilta, vaikka heitä ei tietysti ollenkaan miellytä, että Herra julkisesti soimaa heitä keisarin rosvoiksi ja varkaiksi, jotka häneltä mielellään riistäisivät hänen hallitusvaltansa ja muun kaiken, mikä hänen on ja tahtoisivat itse herroja olla vastoin omaatuntoaan. Sillä heidän täytyy tunnustaa rahan ja päällekirjoituksen olevan keisarin ja niin langettaa itsestään

se tuomio, että he, kosk'eivät keisarille anna, mitä hänelle tulee, vaan kieltävät sen ikäänkuin heillä siinä olisi oikeus puolellansa, olisivat kaksinkertaisina kapinannostajina rangaistavat menettämään hengen ja tavarain. Tämä nyt ensin.

Toiseksi: samoin kuin he ovat keisarin rosvoja ja varkaita, ovat he myöskin häpeemättömiä Jumalan varkaita, jotka eivät häneltä omaansa ainoastaan varasta ja ryöstä, vaan vaativat siihen oikeuttakin. He nimittäin ovat Jumalan varkaita, kuten profeetta Jes. 23: 11 ja seur. sanoo, jotka eivät Jumalan sanaa oikein saarnaa, vaan salaavat kansalta sen sanan, joka heidän pitäisi Jumalan puolesta sille antaman. He antavat jotain muuta sijaan, ryöstävät ja varastavat, ei jumalalta taivaassa, vaan niitä ihmisiä, joille jumala on sanansa lähettänyt ja käsenyt antaa. Näin ryöstävät he Jumalalta sieluja ja estävät, ettei hän yhtään kunniaa saa eikä ylipäänsä mitään, mikä hänen omansa on. Sellaisia hedelmiä ovat nuo siivot pyhät, jotka tahtovat Kristusta moittia ja tuomita. Sen vuoksi he saavatkin häneltä kuulla sellaisen saarnan, etteivät he ole muuta kuin kapinoitsijoita ja Jumalan varkaita, jotka moninkertaisesta olisivat ansainneet ankaran kuoleman sekä keisarilta että Jumalalta.

Näiden rinnalle minä nyt asetan meidän aikamme ulkokullatut, nuo siivot hurskaat, piispat, paavin ja koko paavin moskajoukon, jotka pelkästä ilkeydestä ja paatuneesta pahudesta kiroovat ja vainoovat Kristusta hänen sanassaan ja julkisesti tunnustetussa evankeliumin totuudessa sekä hänen kristityitään. Mitäpä he muuta ovat kuin noita Kristuksen tässä kuvailemia kapinallisia ja uppiskaisia keisarin ja Jumalan varkaita, jotka eivät tahdo olla kuuliaisia Jumalalle eikä oikealle kristilliselle kirkolle, ei keisarille eikä muulle esivallalle, vaan tahtovat olla itse her-

roja, menetellä ja elää oman ylimielisyytensä mukaan, joita ei kenenkään pitäisi uskaltaa vastustaa. He eivät ole ainoastaan tottelemattomia, vaan sitä paitsi he raivoovat ja pauhaavat viattomia kristityitä vastaan, tappavat ja murhaavat, kenen käsiinsä saavat, kuin tahtoisivat kerrassaan hävittää Jumalan valtakunnan. Kuitenkin vaativat he sitä nimeä ja tunnustusta, että tekevät oikein ja ovat hurskasta ja kuuliaista väkeä, ja että meidän täytyy vääräuskoisina ja Jumalan ja kristikunnan vihamiehinä sekä esivallan kapinallisina vastustajina. Aivan samoin eivät nämäkään antaneet Jumalalle eikä keisarille heille tulevata ja tekeytyivät kuitenkin viattomiksi ja hurskaiksi, ikäänkuin he velvollisen kuuliaisuuden ja uskollisuuden pakottamina Jumalata ja keisaria kohtaan koittaisivat Kristusta hengiltä saada, joka muka oli opillaan näiden molempain kuuliaisuutta vastustanut.

Mutta entäs, jos kerrankin ratas pyörähtää ja syytös, jota nyt ajavat kristittyjen niskoille, putoaa heidän oman päänsä päälle? Kun he kerran julkisesti tunnetaan ja tuomitaan, niin he saavat hyvin ansaitun palkkansa oikeina Jumalan ja keisarillisen majesteetin rosvoina ja varkaina. Vaikkei nimittäin evankeliumi eikä Kristus heille mitään tee, sillä hänen tehtävänsä ei ole nyrkillä rangaista vaan ainoastaan sanoa totuus, niin katsokoot kuitenkin eteensä, ettei, kuten suuresti pelkään heidän saavan kokea, niitäkin tule, jotka käsirysyyn yhtyvät ja antavat heille sellaisen opetuksen, jonka fari-seuksetkin saivat, että heidän täytyy lakata kristittyjä vainoomasta. Näin sopisi heille kylä tehdä, jos tahdottaisiin heitä pidellä heidän itsensä käyttämän oikeuden mukaan.

Niinhän nyt paavi kaikkine apostoleineen ja opetuslapsineen, lakimiehineen ja jumaluusoppineineen opettaa, ettei ole pakko väkivaltaa kärsiä, vaan on lupa julkista vääryyttä ja sortoa vastustaa. Vaikka Kristus Matt. 5: 32

sanoo: **Elkäät olko pahaan vastaan, vaan joka sinua lyö oikealle poskelle, niin käännä myös hänelle toinen**, niin ei he sitä pidä käs-kynä, vaan neuvona, johon ei kukaan ole si-dottu. Tämä oppi on käyttänyt kaikki korkea-koulut, veljeskunnat ja luostarit ja luetaan kaikissa heidän kirjoissaan. Vieläpä he nytkin uskaltavat kopeasti kerskaillen sellaista puol-lustaa, ettei ole pakko kärsiä vääryyttä keisa-riltakaan, vaan että kaikella kunnialla voidaan pahuutta vastustaa ja lyödä sätkähyttää takai-sin, sattukoon sitten keisariin tahi keneen ta-hansa.

Eipä heille siis tuollaisen opin mukaan mitään vääryyttä tapahtuisi, jos väkisin tu-kautettaisiin tuollainen kärsimätön uppimis-kaisuus ja julkeus. Enpä minäkään suuresti valittaisi heille vääryyttä tapahtuvan, jos Ju-malan rangaistuksena joku väärä opettaja tai lahkohenki yllyttäisi kansan surmaamaan tuollaisia tyranneja. Sitä he juuri ajavatkin ta-kaa, kun sekä opillaan että elämällään itse he-rättelevät kapinan ja sodan henkeä, josta vielä päälle päätteeksi meitä syyttävät, jotka oikein opetamme, esivaltaa kiitämme ja kunnioitam-me ja kapinata sekä sanoilla että teoilla tor-jumme, ja tahtovat halusta kuoleman syyhyn saattaa. He juuri itse eivät anna Jumalalle ei-kä ihmisille, mitä ovat velvollisia, ja tahtovat sen lisäksi olla kunniaissa ja hyvässä rauhassa, niin ettei saisi edes sanaakaan heitä vastaan puhua. Ja kylläpä ovat paavit joukkoinensa ei-ainoastaan opettaneet vaan myöskin itse teos-sa todistaneet, että uskaltavat häpeemättä nousta keisareita ja kuninkaita vastustamaan, ylönkatsoa kaikkea esivaltaa ja sitä jalkoihin-sa tallata. Päällisen päätteeksi väittävät siinä oikein tekevänsä ja tekisivät sitä halusta vie-läkin, jos voisivat, sillä aivan häpeemättä kerskaavat he olevansa ylimmäisiä herroja, joita kaiken esivallan muka täytyy totella.

Jos heidän nyt pitäisi maistella itse saar-naamansa opin hedelmiä, jonka minä hyvästi voisin aikaansaada, jos haluaisin kostaa puo-lestani – mutta Jumala minua siitä varjelkoon – ja jos rahvas heidän kirjainsa ja oppinsa opettamana heidät pahanpäiväisesti pehmittäisi, niin ketä he siitä syyttäisivät ja mitä muuta voisivat sanoa, kuin että heille tapahtuu oi-keus? Miksi ovatkaan he niin riivatuita ja il-keitä, että kapinallisina herjaavat ja pilkkaavat Kristusta ja hänen oppiaan, joka kuitenkin on heidän Herransa, sillä itse he ovat totisesti se-kä keisarin kapinallisia luopioita että Jumalan varkaita, koska opettavat ja puolustavat juma-latonta ja kapinallista oppiaan ja lisäksi vai-noovat meitä, jotka, kuten itse tietävät, ope-tamme puhdasta evankeliumia, ja saarnaamme kaikessa uskollisuudessa kapinata vastaan ja torjumme ja ehkäisemme sitä, mikäli meillä voimia on.

Jos he nimittäin tahtoisivat tai paatuneelta pahuudeltaan voisivat, niin täytyisi heidän it-sensäkin tunnustaa, ettei heidän sovi muuta kuin meidän oppiamme kiittää, että tähänkin asti ovat kapinasta säilyneet ja pelastuneet, sillä ilman sitä olisi heidän jo aikaa sitten toi-sin käynyt. Eiväthän he sitä voisi estää eikä torjua opillaan, koska se juuri tukee kaikkea kapinata; ja jos sen oikeana pitäisin, niin tus-kinpa vaan estäisin tai vääränä pitäisin, jos heidän omat puoluelaisensa väkisin puolustai-sivat itseään heitä vastaan.

Mutta me totisesti emme opeta emmekä hyväksy sitä, että Kristuksen sanoja pidetään ainoastaan neuvoina, vaan opetamme niin, et-tä kristittyjen tulee kärsiä väkivaltaa ja jättää kosto toiselle, nimittäin Jumalalle. Pitäähän heidän olla kuten Pyhä Raamattu Ps. 44:23 sa-noo, teuraslampaita, joiden joka hetki täytyy olla valmiina surmattaviksi. Tuon tietävät paa-vilaiset hyvin ettei meidän puoleltamme heitä mikään uhkaa; ja sellaisesta suojeluksesta he

kiittävät meitä siten, etteivät voi lakata meitä vainoomasta, tappamasta ja murhaamasta, kunnes ovat meistä lopun tehneet.

Mutta ennen kuin sen aikaan saavat, joutuvat he muitten kouriin, jotka maksavat heille palkan heidän omalla rahallaan. Silloin saavat he maksaa, mitä vahinkoa ovat evankeliumille ja meille tehneet, sillä sitä eivät he kuitenkaan lopulta voi välttää. Sillä välin täytyy meidän kärsiä ja jättää Jumalan huomaan, kuinka ja milloin hän tahtoo kostaa meidän puolestamme ja lähettää heille ansaitun rangaistuksen. Se tulee kyllä oikealla ajallaan. Meiltä he kyllä saavat rauhassa olla ja pysyä, vaikka kohta ovat meitä pelkäävinänsä, niinkuin fariseuksetkin Kristusta ja hänessä riipuvaa kansaa. Mutta toisia on tuleva, joita heidän on syytä peljätä, sillä näillekin tapahtui niin, että pelkäsivät Kristusta, joka heille ei mitään pahaa tehnyt, ja sen sijaan tulivatkin roomalaiset heidän huolettomina ollessaan ja tekivät heille, mitä he olivat pelänneet.

Näin pitää näillekin käymän. Meitä he pelkäävät, vaikka kyllä näkevät, ettemme olenkaan heitä vastaan ole vehkeilleet emmekä vieläkään vehkeile, vaan tarjoomme ja pidämme heidän kanssansa rauhaa ja opetamme ja kehoitamme meikäläisiä ja jokaista kavahamaan kapinata. Sillä me emme tahdo tahrata käsiämme heidän verellänsä, sillä ei he ole eivätkä myös ikinä tule sen arvoisiksi, vaan me tahdomme viattomuutemme säilyttää ja kerskata heitä vastaan Jumalan ja kaiken maailman edessä, ettei meillä ole mitään syytä heidän turmioonsa. Mutta toisia on tuleva, jotka sen tekevät ja tekevät aivan samoin kuin juutalaisille on tapahtunut ja panevat siihen päällekirjoitukseksi: He ovat tahtoneet että tämä tuomio heitä kohtaisi, Sananl. 10: 24: **Mitä jumalaton pelkää, se hänelle tapahtuu;** ja Kristus sanoo Matt. 12: 37: **Sanoistas sinä**

tuomitaan. Kapinata sinä olet huutanut; kapina sinun saavuttaakin, ja siihen me tahdomme sanoa: Amen, ja kiitos Jumalan!

Tämä olkoon tekstimme johdolla sanottu niille, jotka tahtovat Kristusta moittia ja hänestä kunniaa ja mainetta tavoittelevat. He saavat nähdä ja kokea hänen totuuden mestariksi, joka paljastaa heidän valheensa ja konnuutensa ja näyttää heidät juuri siihen vika-päiksi, josta he mielellään tahtoisivat heitä syyttää, sillä juuri he itse ovat valehtelijoita ja murhaajia, yllyttelijöitä ja kapinoitsijoita, ja väkisin tahtovat olla vaikka viskaavat nimen ja varjon itse päältänsä Kristuksen ja hänen omiensa päälle, jotka sitä eivät tee vaan opillaan ja elämällään taistelevat sitä vastaan.

Mutta pitäkäämme me tämä lause itsellemme opetuksena, kuinka meidän tulee käyttäytyä sekä Jumalan että keisarin valtakuntaa kohtaan, niin että annamme kumpaisellekin kunniansa ja saatavansa, koska kumpaisetkin ovat Jumalan asetus ja järjestys, emmekä sitä katso, vaikka eivät johtomiehet näissä olekaan hurskaita ja vaikka he virkaansa väärin käyttävät varsinkin kristittyihin nähden, ja meitä herjaavat ja vainoovat tottelemattomina ja uppiniskaisina. Sitä pitää ja täytyy meidän kärsiä, kuitenkin sillä ehdolla, että säilytämme oikeuden vitsoa heitä sanoillamme ja sanoa heille totuuden sekä todistaa oma viattomuutemme. Kun näin teemme, olemme tehneet ja täyttäneet tehtävämme; muun jätämme Jumalan huomaan, kuinka ja kenen kautta hän tahtoo rangaista heitä ja kostaa puolestamme.

Muutoin olemme me usein ja paljon puhuneet siitä, mitä tästä lauseesta on sanottavaakin. Sehän on oppimme, jota aina teroitamme, että aina tarkoin erotettakoon nuo kaksi herrautta eli hallitusta toisistaan, Jumalan ja keisarin, eli hengellinen ja maallinen hallitus. Ne molemmat selittää ja sovittaa Kristus tässä lyhyesti ja sattuvasti yhteen; hän

ei ainoastaan tee tarkkaa erotusta vaan myöskin kuvaa selvästi ja tajuttavasti, kuinka kumpikin on muodostettu ja järjestetty. Kun hän ensiksikin sanoo: **Antakaat keisarille kuin keisarin ovat**, niin koskee se alamaisia, ja toiseksi: **Antakaat Jumalalle kuin Jumalan ovat**; se on etupäässä esivallalle sanottu.

Sellainenhan on Jumalan järjestys, että alamaisten tulee ja pitää antaa herroillensa; missä nimittäin antamisesta puhutaan, merkitsee se myöskin, että saajilla on valta ottaa, ja heille omansa antamisesta sanotaan antajain velvollisuudeksi, joten siis sitä pikemmin voisi sanoa suoritukseksi kuin yksinkertaisesti antamiseksi. Tämä saarna koskee alamaisia. Toisaalta on taasen esimiehillekin sellainen raja ja määrä pantu, että hallitsevat niin, etteivät ota alamaisiltaan, mitä heille ei ole tulevata, ja että muistavat, että heidänkin on antaminen ja tekeminen velvollisuutensa mukaan ja niin hallitseminen maata ja kansaa, että ne edistyvät ja vaurastuvat. Eihän Jumala ole heitä majesteeteiksi sen vuoksi asettanut, että istuisivat siinä kuin mitkäkin istuimenanastajat ja tekisivät mitä haluttaa.

Mutta jos asia oikein juuriansa myöten tutkittaisiin, niin saataisiin havaita, että maailma on täynnä suuria roistoja ja varkaita, johtomiehistä rahvaaseen saakka, ja että varsin harvoja ovat ne, suurimmista pienimpiin asti, jotka oikein hallitsevat tai ovat kuuliaisia. Ovathan alamaiset sen laatuksia, että jos kenellä vaan on tilaisuutta herraansa pettää ja häneltä hänen omansa ottaa, niin tekee hän sen; vielä vähemmän hän halusta tahtois antaa, vaikka hän aivan toista teeskentelee. Samoin vaativat ruhtinaat ja herrat kristillisten ruhtinasten ja keisarin kuuliaisten alamaisten nimeä, vaikka tekevät mitä tahtovat ja kun vaan voisivat, olisivat itse halusta kaikkein herroja ja keisareita.

Aivan samoin jos aatelismiehet, jotka ruhtinaita ympäröivät, voisivat kaikki itsellensä kouraista, ruhtinaat tyhjiksi nylkeä ja kokonaan jalkoihinsa polkea, niin he sen halusta tekisivät. Siitä ottavat he palkakseen kyliä ja luostareita ja saavat nimekseen rakkaat luottamusmiehet, jotka sitten hallitsevat ja vallitsevat, niin että lihovat ja paisuvat ja mielin määrin rasittavat ja vaivaavat sekä herrojaan että alamaisiaan. Kuinkahan monta herraa ja ruhtinasta ylimyssäädystä nyt onkaan, jotka voivat kerskata antavansa keisarille mitä keisarin on? Omia arkkujansa, säkkejensä ja taskujansa he vaan täyttelevät kaikin neuvoin eikä ole ketään, joka keisarille antaisi, vaan joka puolelta häneltä otetaan ja varastetaan.

Tämän mukaan käy myöskin kaikissa alemmissä säädyissä ja viroissa; rengit pettävät ja varastavat isäntiänsä, palvelustyöt emäntiänsä, päiväpalkkaiset ja käsityöläiset joka ainoata; kukin varastaa ja ryöstää toistaan torilla ja muualla aivan vapaasti ja julkisesti. Ylhäisten ja alhaisten kesken käy niin, ettei ole yhtäkään ruhtinaanhovia, ei kaupunkia, ei taloa joka ei olisi täynnä varkaita ja veijaria. Ja vaikkei maailma olisi tahrattu muulla synnillä kuin tällä, niin ei olisi liikaa eikä mikään ihme, vaikka se jo aikaa sitten olisi hukkunut. Kuitenkaan ei kukaan suvaitse kuulla nuhteita eikä soimauksia varkaudestaan, vaatiipa vaan yhtäkaikki kunniaissa olla, varsinkin nuo roistot aatelissäädystä, jotka kultaketjuissa käydä rehentelevät. Mutta jos heille oikeus tapahtuisi, niin he eivät saisi kantaa niitä kaduilla, vaan monelle heistä täytyisi tehdä niinkuin niille tehdään, jotka viisi tai kuusi markkaa ovat varastaneet. Mutta heille käy viisasten sananparren mukaan: Pienet varkaat hirtetään rauta kaulassa, julkivarkaat käyvät kulta kaulassa.

Mutta näin ei pitäisi olla, vaan jokaisen tulisi pitää vaarin säädystään ja virastaan ja

sen mukaan tehdä ja antaa, mitä hän on velkapää. No sanot sinä, eikö se riitä, etten keneltäkään mitään ota? Aivan oikein, mutta ottaa voidaan monella tavalla; ei ainoastaan penkin alta, jonne sinua varten ei mitään pantu ole, tai toisen kukkarosta ja arkusta; vaan se on myöskin ottamista, kun huonosti hoidat herrasi omaisuutta ja sallit vahingon tapahtua ei ainoastaan tapaturmasta vaan laiskuudesta, huolimattomuudesta tai ilkeydestä. Sama on asia, jos kauppiamies tai naapuri toiseltaan liikaa kiskoo hintaa ja korkoja, ja jos aatelisto alamaisiaan nylkee ja ylettömästi rasittaa. Tuo on kaikki seitsemännen käskyn mukaan varastamista ja ottamista ja he ovat kaikki selviä varkaita, vaikka eivät siitä omantunnon asiata tee, sillä tuo lause: Antakaat keisarille kuin keisarin ovat, on heille selittämätön arvoitus. Mitä taasen toisaalta siihen tulee, että keisarilta otetaan hänen omansa, niin sitä puhetta on maailma täynnä ylhäältä alas asti, rengistä aatelisherroihin ja ruhtinaihin saakka. Maan päällä ei ole yhtäkään säätyä, jota varkaat ja roistot niin kaivaisivat kuin keisarin ja esivallan säätyä.

Mutta samalla tavalla on myöskin esivallalle sanottava, kuinka sen tulee kohdella alamaisiaan. Siinäkin nimittäin toteutuu, että he ottavat ja ryöstävät, mikä ei ole heidän omaansa, vaikkakin keisarin ja esivallan varjolla. Keisarit ja ruhtinaat esimerkiksi vaivauttavat maata ja kansaa tarpeettomilla veroilla ja rasiuksilla. Tässä tulee sinunkin kuulla läksysi, jos vaadit alamaisesikin tekemään tehtävänsä ja olemaan sinulta mitään ottamatta ja varastamatta, sillä sinäkään et saa heiltä ottaa, mikä ei ole sinun. Eihän tässä ole sanottu: Antakaa keisarille, mitä hän tahtoo ja haluaa, vaan hänellekin on määrä pantu, kuinka paljon hän saa ottaa. Sanat kuuluvat: **kuin keisarin ovat** eli mihin hänellä on oikeus. Mitä ni-

mittäin hänen omakseen sanotaan, sen täytyy oikeudella hänen ollakin.

Siis ei pidä hallittaman maata, kaupunkeja ja taloja oman tahdon mukaan, kuin saisi joku herra menetellä palvelijainsa ja perheensä kanssa, kuinka vaan itse tahtoo, isäntäoikeudesta lukua pitämättä, vaan sääntö on tällainen: Minä olen velvollinen antamaan, mitä sinulle minun herrani tulee, vaan en, mitä itse tahdot. Voihan, näet, joku vaatia niin paljon, että minun täytyisi antaa hänelle pääni tai toinen käteni, tai ettei pitäisi velvollisuutenaan antaa minulle palkkaa, ruokaa ja juomaa sekä kiskoisi ja nylkisi minua niin, ettei jäisi vaateriepuakaan ylleni. Se on ottaa palvelijalta hänen oikeutensa ja piialta hänen saatavansa.

Samoin jos joku pormestari, nimismies tai muu virkamies rasittaa ja vaivaa kansaa oman mielivaltansa mukaan, niin ei se ole hänen virkaoikeutensa, vaan aivan samanlaista varastamista ja ottamista, kuin jos joku toinen häneltä varastaisi. Mutta nyt ei ole yhtäkään virkaa niin pientä, jossa ei jokainen vaatisi valtaa ja oikeutta tehdä ja käskeä, mikä virkamiestä haluttaa, eikä hän tiedä, kuinka hän kansaa sortaisi. He eivät ajattele muuta, kuin että koska ovat herroja, niin he voivat jokaista nylkeä, pakottaa ja painaa, kuinka itse tahtovat. Varsinkin tekevät he nyt näin pappi raukoille ja saarnaajille, niin että todellinen vaara on tarjona kaikissa säädyissä, varsinkin korkeissa viroissa, sillä niissä ne oikeat suuret varkaat istuvat. Palvelija talossa voi tosin varastaa herransa köyhäksi, mutta aatelismies voi varastaa koko ruhtinaskunnan, maakunnan ja kansan tyhjäksi.

Sen vuoksi sanottakoon heille, että Kristus on heille tässä tekstissä rajan pannut, niin etteivät saa tehdä mitä itse tahtovat. Muutoin mentäisiin vallan tavattomiin ja hekin saisivat koettaa sitä paavin oikeutta, että alamaiset heidät löylyttäisivät, vaikka emme sitä opeta

tässä de facto, sed de jure, se on: hän opettaa, mitä kunkin tulee tehdä. Sen mukaan tulee alamaisten antaa eivätkä hallitusherrat saa enempää ottaa kuin mikä heille on tuleva. Kenen asia taasen on rangaista, jos molemmin puolin tässä kohden rikotaan, siitä hän ei puhu mitään.

Hän ei nimittäin tee paavin tavalla, joka opettaa vastarintaa tekemään; eikä myöskään tahdo että kukaan, ei esivalta eikä alamaiset, itse kostaisi. Hän pidättää itselleen rangaistuksen ja tuomion vallan ylimpänä Herrana ja Jumalana ja sanoo 5 Moos. 32: 35: **Minun on kosto.** Ellet siis tee, mitä hän tässä opettaa, niin kyllä rangaistuksesi kerran saat. Ellei hän rankaise sinua säädetyllä esivallallasi, niin tekee hän sen rutolla, sodalla, kapinalla ja muilla vitsauksilla, sillä hän voi rangaista herroja yhtä hyvin kuin alamaisiakin. Sen vuoksi hän opettaakin sekä esivallalle että alamaisille heidän asemansa ja tehtävänsä, ja siihen tahdomme mekin asian jättää. Ei meidän tule emmekä tahdo ketään pakottaa nyrkkivallalla ja rangaistuksella vaan ainoastaan sanoa, mikä on oikein, ja suullamme torjua vääryyttä. Ken sitten ei tahdo taipua, hänet me panemme pannan Kristuksen opin jälkeen ja päästämme menemään julistettuamme hänet perkeleen omaksi. Me annamme paavin ja noiden toisten rangaista, jotka eivät tyydy ainoastaan sanaan vaan käsirsyyinkin ryhtyvät.

Tämä on nyt lyhykäisesti puhuttu ensimmäisestä eli hallitussäädystä, mitä sekä ylhäisten että alhaisten tulee tehdä, että sentään nähtäisiin, kuinka kaukana me tästä opista olemme ja kuinka täynnä joka paikka maailmassa on varkautta. Mutta siinä vasta perkeleeseen ja kuolemaan kourataan, kun selitetään sanoja: **Antakaat Jumalalle kuin Jumalan ovat,** sillä siinä puhutaan Jumalan varkaista kristikunnan hengellisessä säädysssä niinkuin minusta ja minun kaltaisistani. Niin

paljon korkeampi kuin taivas on maata, niin paljon vaarallisempi ja vastuunalaisempi on tämä virka maalliseen eli keisarilliseen hallitukseen verraten, vaikka tietysti sekin on vaarallista, ettei esivalta hallituksessaan rukoile Jumalalta apua hallitukseen oikein ja vahingoittamatta alamaisiaan. Mutta jos tähän virkaan sattuuuskoton pappi tai saarnamies, niin hän ei ole leivän, lihan tai vaatteiden varas, joilla ruumista ylläpidetään ja joihin nähdessä lakimiehet tuomitsevat, jotka eivät enempää opeta, kuin miten vatsa ravittakoon ja seläistä varkautta ehkäistäköön.

Mutta ne, joiden tässä virassa ollen tulisi antaa sieluille ijankaikkista elämän leipää, vaan sen sijaan antavatkin ijankaikkista janoa, nälkää ja alastomuutta, riistävät pois sanan, jolla ihminen ravittaisiin ja pelastettaisiin kuolemasta ijankaikkiseen elämään. Ne eivät ole pelkkiä leivän varkaita vaan Jumalan ja taivaan valtakunnan varkaita. Semmoisia on paavi ja hänen piispan nimellisensä ja muut kannattajansa, jotka eivät saarnaa kansalle mitään vaan vielä estävätkin Jumalan sanan vastaanottamista ja mitä se antaa ja mukanaan tuopi. Tätä tekevät he nyt niin törkeästi, että pelkän väkivaltaisuuden ja röyhkeyden himosta kieltävät kansalta viinin nauttimisen sakramentissa, vaikka Kristus on sen, kuten itse tietävät, nautittavaksi määrännyt. Tätä syystä ei heitä tarvitse maailman edessä sanoa eikä pitää muina kuin julkisina Jumalan varkaina ja hänen sanansa ja sakramenttinsa rosvoina.

Mutta onpa meidänkin seassamme paljon sellaisia, jotka pappi raukkoja niin kiusaavat ja vainoovat nälällä ja murheella, etteivät voi viroissaan pysyä. Hekin menettelevät määrätömän pahasti, sillä he riistävät näiltä sekä ruumilliset että taivaalliset tavarat, kuten paavi ja hänen pappilaumansa tekevät, jotka ahmivat kirkon tavaroita eivätkä siitä hyvästä saarnaa eivätkä saarnauta yhtään mitään. Nä-

mät harjoittavat kummankinlaista varkautta, että sitä raskaamman ja kovemman rangaistuksen saisivat. Sen rinnalla on muu varkaus lasten leikkiä. Kuitenkin on maailma näitä häpeällisiä varkaita yhtä täynnä kuin edellisiäkin ja alusta loppuun saakka ei ole muita kuin pelkän pelkkiä varkaita sekä ylhäällä että alhaalla, pienimmissä ja suurimmissa.

Mutta kuinka on lopuksi käyvä, kun tuomion aika koittaa? Eihän se mitenkään päinsä käy, että Jumala vaan lakkaamatta huutaisi ja saarnaisi: antakaat Jumalalle ja keisarille, eikä koko asiasta sen enempää tulisi. Sallisiko hän pilkata itseään vasten kasvoja ja pitää itseensä narrina? Antaisiko hän sanaansa jalkoihin tallata? Ei, vaan siitä pitää lopuksi sataa maan päälle rangaistukseksi vedenpaisu-

musta, jyrinää, salamaa ja helvetin tulta. Ei voi eikä saakaan muuta tapahtua, koska he noin vimmatuina ja omastatunnosta välittämättä yhä jatkavat varkauttansa Jumalan ja keisarin oikeutta polkien. He tekevät yhdenkertaisesta varkaudesta kahdenkertaisen, kun sitä vielä puollustavat eivätkä suvaitse nuhteita ja muistutuksia. Tätä hän ei saata kärsiä. Jospa hän vaan ottaisi meidät ja omaisemme täältä pois, ettemme näkisi tulevaista rangaistusta! Onhan tuossa niin äärettömästi syntiä, että sitä uskaltaisi sanoa koko syntimaailmaksi, ja se on suurempaa ja moninaisempaa kuin maailman lehdet ja ruohot. Mutta Jumala varjelkoon ja pelastakoon meitä siitä ja suokoon, että totuudessa hänen sanansa kätkisimme sekä ettemme jäisi näin häpeälliseen syntiin. Amen.